

صرفاً مربوط به این مجلس نیست بلکه یک روش غلط است که روال شده است. [...] بودجه در حال حاضر بیش از هر زمان دیگری شفاف است.»

▼ ۷۰ درصد شلیک‌های ما به هدف اصابت کرد

رئیس مجلس درباره تمهیدات نظامی برای سایت‌های هسته‌ای و بازسازی سایت‌هایی که مورد حمله آمریکا قرار گرفته است، تاکید کرد: «به نظر من تجربه جنگ، تلخ و سخت است... این تجربه در صحنه واقعی جنگ بسیار تفاوت دارد. ما در صحنه واقعی جنگ با قابلیت‌های دفاعی که دشمن داشت، توانستیم تسلط هوایی بر آنها پیدا کنیم و بالای صد موشک را در زمانی محدود شلیک کنیم در حالی که بالای ۷۰ درصد آن به هدف اصابت کرد... امیدوارم هیچ جنگی رخ ندهد اما آنها در جنگ قبلی شکست خوردند و ما امروز شرایطی داریم که به لحاظ کیفی و کمی در برابر هر قدرت نظامی از جمله آمریکا و رژیم صهیونیستی پاسخ‌های موثرتر و دقیق‌تری را دریافت خواهند کرد.»
قابلیاف درباره خروج از NPT گفت: «در حوزه هسته‌ای بر اساس قوانین NPT وزیر نظر آژانس کار می‌کردیم. این در حالی است که خودشان شرایط و قواعد را رعایت نکردند، آنها مراکز هسته‌ای ما را بمباران کردند، یکی از نقدهای ما این است که مسئول آژانس چه اقدامی انجام داد؟... مهم‌ترین و دقیق‌ترین تصمیم‌را مجلس، با مشورت سایر ارکان نظام گرفت که بر اساس آن تعلیق همکاری با آژانس را انجام دادیم. وقتی شما می‌گویید از NPT خارج شویم، باید بدانید NPT ماده ۱۰ دارد و مهم‌ترین بخش آن تعهد نسبت به آژانس است. اکنون قانون مجلس هم تعلیق همکاری با آژانس را مقرر کرده است، این قانون ابلاغ هم شده و در حال اجراست. در این قانون، در دو تبصره اختیاراتی به شورای عالی امنیت ملی داده شده تا بتواند این موضوع را تنظیم و مدیریت کند.»

▼ سخنان منتسب به رهبری کذب است

او درباره ابلاغ قانون غشاف و حجاب و حمله و انتقادات، گفت: «حدود ۷۲ ساعت پیش جلسسه‌ای با حضور حداقل ۶۰ تا ۷۰ نفر از نمایندگان برگزار شد. برادر عزیزمان (یکی از نمایندگان منتقد) که پس از آن اظهارنظر هم کرده‌اند، همان‌جا توضیحات لازم را دریافت کرد. با توجه به مباحثی که مطرح شد، از مدعی‌العموم درخواست دارم این موضوع را پیگیری کند. به هر حال امروز، به تعبیر مقام معظم‌رهبری، «از بلندترین منبر جمهوری اسلامی» که ایشان مجلس را مسجد دانسته‌اند سخنانی گفته شده و این تریبون متعلق به ملت است لذا از داخل مجلس گفته شده در این زمینه خلاف قانون انجام شده، این تخلف یا از سوی بنده بوده، یا از سوی شورای عالی امنیت ملی، یا اینکه اظهارات مطرح‌شده از سوی نماینده منتقد دقیق نیست، بالاخره باید مشخص شود که مشکل کجاست و یا آن بر خوردشود.»
رئیس مجلس از مدعی‌العموم خواست که موضوع را با جدیت پیگیری کنند: «از شورای عالی امنیت ملی و دبیر آن می‌خواهم اگر دبیرخانه خلاف قانون ابلاغی انجام داده، توضیح دهند و مستندات قانونی خود را ارائه کنند. درباره تمامی مستندات در جلسات غیر علنی مجلس و کمیسیون‌ها به نمایندگان توضیح داده‌ام. حتی مطلع هستم که برخی مطالبی را به نقل از مقام معظم رهبری مطرح کرده‌اند. در حالی که تأکید می‌کنم این مطالب کذب بوده لذا این مسئله نیز باید پیگیری شود. موضوع «ابلاغ قانون» به شکلی که امروز دنبال می‌شود، نشان می‌دهد اصل ماجرای برخی منتقدان، موضوع حجاب نیست؛ بلکه حجاب را مسئله‌ای سیاسی کرده‌اند وگرنه اصل حجاب از نظر فرهنگ ایرانی، فرهنگ اسلامی و تربیتی مسلم است و قانون نیز در این حوزه وجود دارد. ضمن اینکه رئیس قوه قضائیه هم اخیراً تأکید کردند که برای اجرای قانون کمبود مقررات نداریم.»

▼ اروپایی‌ها ناشیانه تصمیم گرفتند

قابلیاف درباره نقش اروپا در پرونده‌های اخیر نظیر قاهره و مسئله اسنپ‌ک، گفت: «منتقدم اروپا در سال‌های اخیر ناشیانه‌ترین تصمیمات خود را اتخاذ کرده و امروز در حوزه سیاست خارجی در ضعیف‌ترین وضعیت قرار دارد. اروپا در موضوع اسنپ‌ک و برجام نه‌اینها بر خلاف همه بحث‌هایی که وجود داشت و با وجود اشکالاتی که در آژانس مطرح بود، تحت دستور مستقیم آمریکا اسنپ‌ک را فعال کردند؛ گویی اراده مستقل نداشتند. با این حال و در ادامه اسنپ‌ک عمل و امروز اروپا دیگر هیچ نقشی در پرونده هسته‌ای ایران ندارد؛ چون خود را تابعیت از آمریکا از میدان خارج کرد.»
رئیس مجلس تأکید کرد: «در بحران اوکراین نیز اروپا به نظر نقشی ندارد و در تمام آنچه امروز درباره طرح‌های ۲۸ ماده‌ای دنبال می‌شود، اروپا غایب است. آمریکایی‌ها فقط دو کار با اروپا انجام می‌دهند؛ نخست: پول مردمشان را می‌گیرند تا اسلحه آمریکایی بخرند و در اوکراین بجنگند و دوم؛ گاز گران قیمت آمریکا را بخرند و به مردم خود بفروشند. یعنی از یک جا مانده و از یک جا رانده شده‌اند! و این اوج بی‌تدبیری اروپاست.»

▼ اراده‌ای برای حل آلودگی هوا وجود ندارد

رئیس مجلس شورای اسلامی درباره دلیل عدم اجرای کامل قانون هوای پاک گفت: در نطق چند روز قبل، کمیسیون کشاورزی و فراکسیون محیط زیست را مسئول کردیم که گزارش مرتبط با این موضوع را تهیه کند و ما نیز وظیفه نظارتی خود را انجام دهیم. تاکنون هیچ‌مرجعی اعلام نکرده که در قانون هوای پاک برای جلوگیری از آلودگی هوا ضعف وجود دارد، نسبت به این موضوع هم بی‌اطلاع نیستیم. حتماً این مشکل قابل حل است و نیازمند سرمایه‌گذاری‌های خیلی زیاد نیست. [...] قوانین کاملاً مشخص و اقدامات روشن است، اما اراده و اقتدار لازم برای اجرای این اقدامات وجود ندارد و این واقعاً قتل غیر عمد است؛ و اگر نگوییم قتل عمد. شما آمارها را نگاه کنید: در زمستان و تابستان و فصل‌های آلودگی، تعداد فوت‌شدگان در شهر تهران و شهرهای دیگر کاملاً قابل توجه است،»

▼ بزین ۵ هزار تومانی قاچاق سوخت را کم نمی‌کند

قابلیاف درباره تأثیر بزین سه‌نرخ در جلوگیری از قاچاق سوخت و کاهش مصرف گفت: «تصمیم‌گیری در حوزه سوخت به دولت واگذار شده است و طبیعتاً هر تصمیمی از اختیارات قانونی دولت است. اما بزین سه‌نرخ یعنی نرخ ۵ هزار تومان نمی‌تواند در [جلوگیری از قاچاق تأثیرگذار باشد. خیلی دلیل روشن است؛ وقتی قیمت هر لیتر بالای ۵۰ هزار تومان است، افزایش ۲ هزار تومانی بزین تأثیری در قاچاق ندارد. مصرف هم کاهش پیدا نمی‌کند، ولی به هر حال این تصمیم دولت است. این تصمیم گرفته شده و ما طبیعتاً مخالفتی با دولت نداریم. فقط یک اشکال وجود دارد که دولت باید آن را اصلاح کند. تغییر قیمت در اختیار هیئت دولت است اما در این مصوبه این اختیار به یک گروه کاری واگذار شده بود لذا در هیئت تطبیق اشکال گرفتیم.»

سیری در اسناد تصویب و تحول قانون اساسی

ابراهیم ایوبی

وکیل دادگستری

متنی که امروز با نام «قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران» اکنون پیش روی ماست، شامل چهارده فصل و ۱۷۷ اصل بوده که حاصل تحولات مختلفی در حدود نیم قرن گذشته است. خلاف تصور عمومی که قانون اساسی را به عنوان پدیده‌ای حقوقی، عامل تغییر در ساختار حقیقی می‌دانند؛ این ساختار حقیقی و برآیند نیروهاست که به این نظم حقوقی کنونی منتهی گردیده است. در ادامه به مروری کوتاه نسبت به برخی از مهم‌ترین اسناد مربوط به قانون اساسی در فرآیند شکل گیری و تحول قانون اساسی اشاره می‌شود.

۱ پیش‌نویس حقوق‌دانان: در ماه‌های پایانی منتهی به انقلاب اسلامی، حسن حبیبی از سوی بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران مأموریت می‌یابد که پیش‌نویس قانون اساسی را آماده کند. حسن حبیبی، ناصر کاتوزیان، عبدالکریم لاهیجی، محمدجعفر جعفری لنگرودی، ابوالفتح بنی‌صدر و ناصر میناچی این جمع‌را تشکیل می‌دهند. جلسات مخفیانه‌در حسینیه ارشاد برگزار و در نهایت متنی در ۱۶۰ اصل تدوین می‌گردد که با مراجعه کاتوزیان به قم و ارائه متن به رهبر انقلاب، تأیید آیت‌الله [امام] خمینی را هم به دست می‌آورد؛ هرچند در نهایت کنار گذاشته می‌شود. البته همچنان سایه‌ای از این پیش‌نویس بر متن کنونی قانون اساسی احساس می‌شود.

۲ نامه مصطفی رحیمی: رحیمی به عنوان حقوق‌دان، ادیب، نویسنده و مترجم در دی‌ماه ۱۳۵۸ در نامه‌ای خطاب به بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران با عنوان «چرا با جمهوری اسلامی مخالفم» با بیانهای محترمانه و دانش‌ورانه، به‌نقد مفهوم «جمهوری اسلامی» می‌پردازد. ناصر کاتوزیان در کتاب خاطرات‌اش («از کجا آمده‌ام؟ اندمنم بهر چه بود؟») این نامه را در آستانه شکل‌گیری حکومت جدید تکان‌دهنده و «دارای منطقی که پاسخ به آن دشوار بود» توصیف می‌کند. کاتوزیان در مقاله‌ای با نام «مقدمه‌ای بر جمهوری اسلامی» بر امکان جمع این دو مفهوم تأکید می‌کند. این پاسخ توسط حزب جمهوری اسلامی در ششصد هزار نسخه چاپ و در مساجد رایگان توزیع می‌شود.

۳ پیش‌نویس قانون اساسی اسلام: لطف‌الله صافی گلپایگانی هم در تیرماه ۱۳۵۸ متن پیش‌نویس پیشنهادی خود را با عنوان «قانون اساسی اسلام» منتشر می‌نماید. وی در پیش‌گفتار متن خود با بیان این که قانون اساسی قرآن و سنت است، می‌نویسد، آنچه به عنوان قانون اساسی تصویب می‌گردد باید بر اصول جهان‌بینی اسلام و معرف اسلام به خیات و سیاست و اقتصاد و اجتماع و عقیده و اخلاقی باشد. او متن تنظیمی خود را در ۱۹۱ اصل در کنار دیگر پیش‌نویس‌ها در معرض نقد عموم قرار می‌دهد.

۴ مشروح مذاکرات مجلس خبرگان قانون اساسی ۱۳۵۸: صورت مشروح مذاکرات مجلس بررسی نهایی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در چهار جلد با مقدمه‌ای از حسین علی‌منتظری توسط چاپخانه مجلس شورای اسلامی منتشر گردیده است. از جلد اول تا سوم، متن کامل گفت‌وگوها دیده می‌شود که برای آگاهی از زوایای فکری تصویب‌کنندگان و تفسیر قانون اساسی بسیار سودمند است. در جلد چهارم علاوه بر چندین فهرست مختلف، آیین‌نامه داخلی، معرفی اعضا و اطلاعات آماری متنوعی وجود دارد.

۵ مشروح مذاکرات مجلس بازنگری ۱۳۶۸: یک دهه پس از اجرای قانون اساسی، به تدریج مشکلات ساختار اداری کشور آشکار شد و حاکمیت در جهت حل مسئله، به اصلاح قانون اساسی پرداخت. متن مشروح مذاکرات مجلس بازنگری که این بار روش انتصابی تشکیل یافته بود نیز در دو جلد منتشر شده است. از افراد فعال در این مجلس می‌توان به حسن حبیبی، میرحسین موسوی و عباس علی‌عمیدرنجانی اشاره کرد.

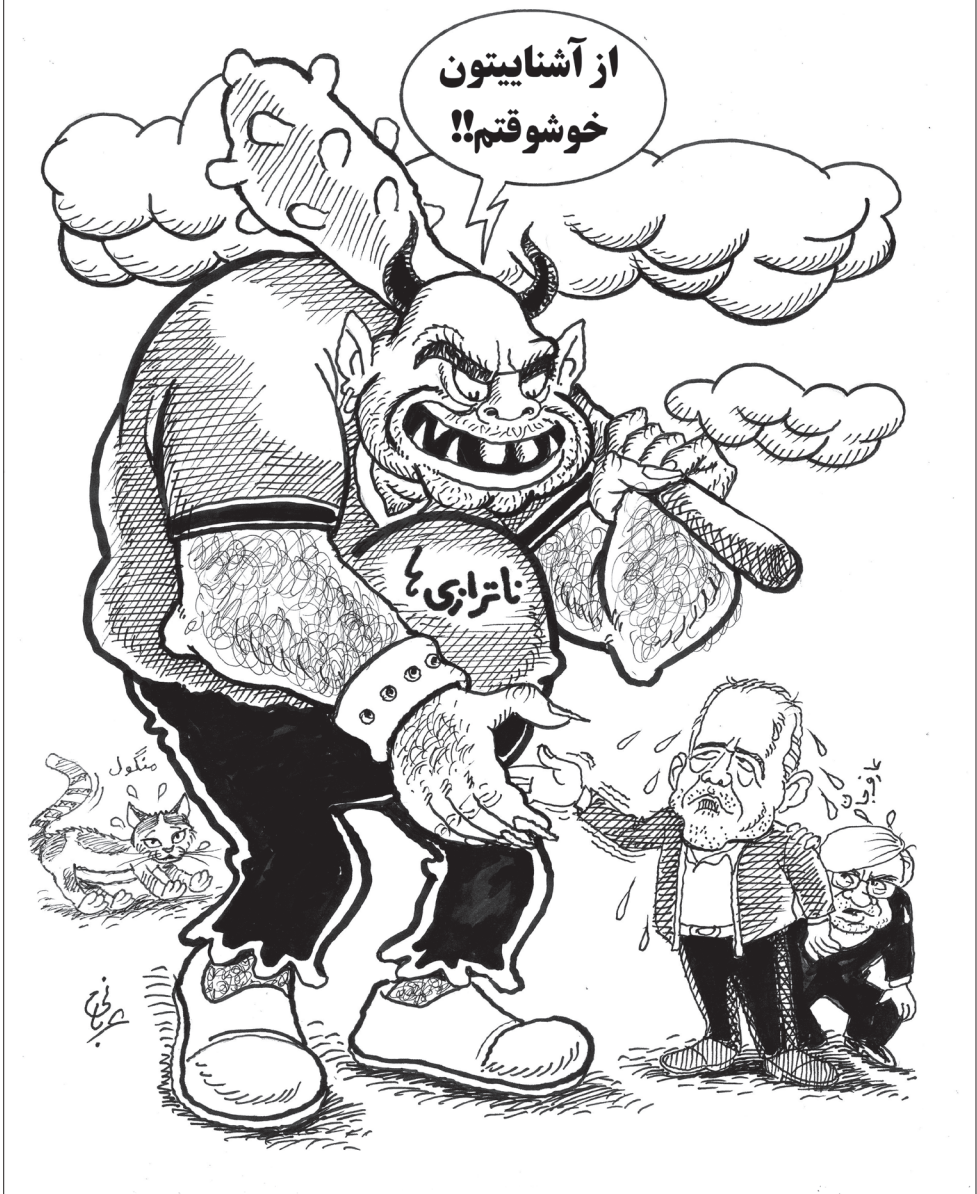
۶ گزیده‌ای از مجموعه اسناد و مدارک تدوین قانون اساسی: نشریه «پیام بهارستان» وابسته به کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی در شماره ۱۴ (زمستان ۱۳۹۰) در نوشتاری به قلم سیدجواد ورعی مجموعه اسناد و مدارک تدوین قانون اساسی جمهوری اسلامی را در ۱۴ جلد اشاره می‌کند. در همین شماره بخشی از مطالب در ۲۷۹ صفحه منتشر گردیده است.

۷ کتابچه «جمهوری از یاد رفته»: محمد قوچانی صاحب‌امتیاز و سردبیر نشریه «آگاهی‌نو» در شماره ۱۴ مجله در کتابچه‌ای صدصفحه‌ای با عنوان «جمهوری از یاد رفته؛ روایت ظهور و سقوط پیش‌نویس قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران» در یازده گفتار به بیان سیر ماجرا و نقد عملکرد اعضای مجلس خبرگان قانون اساسی در سال ۱۳۵۸ می‌پردازد. بسیاری از مطالب مانند چگونگی شکل‌گیری مجلس خبرگان، تلاش برای انحلال این مجلس و نقش جریان‌های مختلف در داخل و خارج برای به کرسی نشاندن دیدگاه خود تازگی دارد.

احمد عربانی

پزشکیان آرام آرام با مسائل ریاست‌جمهوری آشنا می‌شود!

نگاه تحلیلگر

معیشت مردم؛ گرفتار در گرداب سیاست خارجی بی‌سرانجام

دارو، درمان و حتی مواد غذایی با دشواری روبه‌روست. قدرت خرید بخش بزرگی از جامعه کاهش یافته و رفاه عمومی به‌طور محسوس تنزل کرده است. این وضعیت نه ناشی از کمبود منابع، بلکه نتیجه نوعی حکمرانی است که در آن سیاست خارجی با واقعیت‌های جهان متعارف بیگانه مانده است. نظریه‌پردازان لیبرال و حتی رئالیست‌های کلاسیک، هر دو تأکید می‌کنند که حتی در نظام آنارشیک بین‌الملل – که فاقد مرکزیت قدرت است– همکاری، نهادسازی و توافق‌های چندجانبه ابزارهای ضروری افزایش قدرت ملی و رفاه عمومی‌اند. قدرت در جهان امروز نه در انزوا، بلکه در ظرفیت برقراری روابط مبتنی بر منافع متقابل شکل می‌گیرد. کشورهای بزرگ نیز نه با اتکا بر تقابل جویی دائمی، بلکه از طریق رژیم‌های همکاری، پیمان‌های آشکار و پنهان و مدیریت تعارضات جایگاه خود را تثبیت کرده‌اند. با این حال سیاست خارجی ایران در مقاطعی چنان از این منطق فاصله گرفته که به‌جای تبدیل‌شدن به سکوی قدرت ملی، خود به عاملی برای تضعیف توان داخلی بدل شده است. صدور مکرر قطعنامه‌های شورای امنیت میان سال‌های ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۰، تحریم‌های چندلایه نظامی و اقتصادی، محدودیت‌های فناوری و بانکی، و مانع‌تراشی در مسیر تجارت بین‌المللی، همگی پیامدهمین رویکرد بوده‌اند.

پرسش اساسی این است: تقابل جهانی با ایران از کجا و چرا آغاز شد؟ کدام سیاست داخلی و خارجی ما را به نقطه‌ای رسانده است که کشوری با ظرفیت تبدیل‌شدن به قدرت بالامنازح منطقه، اکنون در بسیاری از شاخص‌های کلیدی توسعه و رفاه با چالش‌های جدی روبه‌روست؟ آیا زمان بازنگری در این مسیر نرسیده است؟

واقعیت این است که آمیختن سیاست به ایدئولوژی و تعریف رابطه با جهان بر اساس تصوراتی غیرواقعی، نه‌تنها سیاست‌ورزی نیست، بلکه تولیدکننده مشکلاتی است که حل‌نشده‌ی و پایان‌ناپذیر می‌شوند. سیاست خارجی باید انعکاسی از واقعیات جهان باشد، نه آرزوهای سیاستمداران داخلی. تا زمانی که از این اصل بدیهی فاصله بگیریم، معیشت مردم نخستین قربانی خواهد بود.

اگر بهبود معیشت و رفاه عمومی هدف راهبردی کشور است– و بدون تردید چنین است– چاره‌ای جز بازگشت به سیاست خارجی عقلانی، تعامل محور و مبتنی بر منافع ملی نداریم. جهان امروز نه عرصه سلطه و تسلیم، بلکه میدان همکاری‌های مشروط و سودمند است. سیاست خارجی باید به جای تقابل بی‌حاصل، بازتاب‌دهنده واقعیت‌های سخت قدرت و فرصت‌های گسترده همکاری باشد. تنها از این مسیر است که می‌توان اقتصاد ایران را از گرداب کنونی بیرون کشید و آینده‌ای اثباتی و قابل‌پیش‌بینی برای مردم ساخت.

دهه‌هاست که شعار بهبود معیشت و رفاه عمومی بر زبان سیاستمداران جاری است؛ اما واقعیت زندگی مردم نشان می‌دهد که ایران، با وجود تاریخ پر فراز و نشیب و منابع فراوان، در تأمین ابتدایی‌ترین نیازهای اقتصادی شهروندان با دشواری‌های فرابنده مواجه است. ریشه این وضعیت را باید در پیوند ناگسستنی اقتصاد و سیاست خارجی جست‌وجو کرد؛ پیوندی که در کشور مادر مسیر نادرست و خلاف قواعد جهان متعارف هدایت‌شده است. در بیش از دو قرن گذشته و هم‌زمان با تحولات ناشی از مدرنیته، نظریه‌پردازان اقتصاد و علوم سیاسی در سراسر جهان بر یک اصل بنیادین تأکید کرده‌اند: هیچ کشوری قادر نیست با تکیه بر اقتصاد درون‌گرا، نیمه‌منزوی یا مشروط، به رشد پایدار و رفاه عمومی دست یابد. جهان امروز شبکه‌ای به‌هم‌پیوسته از مبادلات اقتصادی، تجاری، مالی و تکنولوژیک است و هیچ‌بازنگری– حتی یک قدرت بزرگ– نمی‌تواند خارج از این شبکه مسیر توسعه را طی کند. در دو قرن اخیر تجربه جهانی ثابت کرده است که اداره موفق یک سرزمین در داخل، نیازمند نوعی مناسبات متعادل و هوشمندانه با بیرون است. اقتصاد خرد و کلان، سیاست‌گذاری صنعتی، رشد درآمد ملی، امنیت غذایی، دسترسی به فناوری و حتی توان دفاعی، همه‌در ارتباطی دیالکتیکی با سیاست خارجی معناپیدای می‌کنند. از همین رو کشورهایی که مسیر تقابل فاقد قاعده‌مندی با جهان را انتخاب کرده‌اند، یا به سرعت اصلاح کرده‌اند، یا با هزینه‌های سنگین فروپاشی، آشفته‌گی اقتصادی و کاهش قدرت ملی روبه‌رو شده‌اند.

در ایران اما طی چهار دهه گذشته سیاست خارجی و نوع مواجهه با جهان، نه‌بر مبنای واقع‌بینی تاریخی و تحلیل دقیق سازوکار قدرت در نظام بین‌الملل، بلکه بر پایه نوعی برداشت ایدئولوژیک از «تقابل» شکل گرفته است؛ رویکردی که درک تجربیات جهانی را کم‌اهمیت شمرده و جهان را نه شبکه‌ای از همکاری‌های ضروری، بلکه عرصه‌ای برای اثبات برتری ایدئولوژیک تصور کرده است. این فهم نادرست، کشور را نه‌تنها منزوی کرده، بلکه آن را در معرض موج بی‌وقفه تحریم‌ها و قطعنامه‌هایی قرار داده که آثار آن مستقیماً بر زندگی روزمره شهروندان نمایان شده است.

نتیجه روشن است: کشوری با تاریخ بلند، موقعیت ژئوپلیتیک ممتاز، منابع طبیعی سرشار و نیروی انسانی ماهر، در تأمین نیازهای اولیه‌ای چون